

NIEUWSBRIEF STICHTING 'DE GRIJPVOGEL'

Correspondentieadressen: Bovenweg 67, 8421DC Oldeberkoop en info@stichtingdegrijpvoegel.nl
Kamer van Koophandel 54603854 Bankrekeningnummer NL71 TRIO 0254 6683 80

Nummer 48/juni 2016

De tijd waarin wij leven vraagt steeds meer om het nemen van vrije (sociale) initiatieven van mensen, individueel en gezamenlijk. De Stichting De Grijpvoegel is in deze geest opgericht, neemt zelf initiatieven en bevordert en ondersteunt het nemen van initiatieven door anderen. De overwegend kleinschalige initiatieven kunnen economisch van karakter zijn, dan wel sociaal-politiek of cultureel in brede zin (kunst, literatuur, filosofie, educatie e.d.). Nieuwsbrieven van de Stichting 'De Grijpvoegel' beogen geïnteresseerden te informeren over wetenswaardigheden in dit verband. Reacties worden beslist op prijs gesteld en er bestaat geen enkel bezwaar tegen het doorsturen van de nieuwsbrieven aan andere (potentieel) geïnteresseerden. Deze nieuwsbrieven worden gepubliceerd op de website www.stichtingdegrijpvoegel.nl en op de website <http://www.bekieketmar.nl/category/eigenhied/nieuwsbrief-grijpvoegel/> 'Door & voor inwoners en genieters van de Stellingwerven'. De nieuwsbrieven zijn gratis te ontvangen. Donaties ter ondersteuning van het werk van de stichting zijn altijd welkom.

1. KORTE SAMENVATTING VAN DEZE NIEUWSBRIEF

In deze nieuwsbrief:

- Enkele korte berichten
 - Adreswijziging Stichting de Grijpvoegel;
 - Liduin van Noord in jubileumexpositie Galerie Noordvleugel te Veenklooster;
 - Gemeente Ooststellingwerf houdt vast aan standpunt over gemeentewapen en gemeentevlag met fouten;
- Griffioen in wapens 'vreemde beestjes' (?)
- Afbeeldingsstadia griffioen in de Stellingwerven
- Voortgang project 'Wonen op de Bult' in Oldeberkoop
- Het publieke kunstwerk 'Tegeltableau' in Oldeberkoop van Gerrit Spijker (1970)

2. ENKELE KORTE BERICHTEN

- **Adreswijziging Stichting de Grijpvoegel**
De Stichting de Grijpvoegel heeft een nieuw adres: Bovenweg 67, 8421DC Oldeberkoop. Het telefoonnummer 0516-850377 is gelijk gebleven evenals het e-mailadres info@stichtingdegrijpvoegel.nl.
- **Liduin van Noord in jubileumexpositie Galerie Noordvleugel te Veenklooster;**
In juni 2016 bestaat Galerie Noordvleugel in Veenklooster 10 jaar en Lijstenmakerij Bosma 20 jaar. Liduin van Noord exposeert regelmatig in deze galerie en haar werk wordt door Jan Bosma aldaar heel vakkundig ingelijst. Het jubileum van de galerie wordt gevierd met een speciale tentoonstelling van vele kunstenaars, die er de afgelopen jaren eerder al hebben geëxposeerd, zoals Paul Christiaan Bos, Edgar de Cruijer, Robert Daalmeijer, Peter Durieux, Gabriel Gressie, Aad Hofman, Romee Kanis (beelden), Corry Kooy, Patrick van der Linde, Liduin van Noord, Grietje Postma, Brita Seifert, René Tweehuysen, Dorry van de Winkel, Louise de Winter en Max de Winter.
<http://www.galerienuordvleugel.nl/events/21/30/Jubileumjaar-2016-Grootfeest-bij-Galerie-Noordvleugel>

Vervolgblad nieuwsbrief Stichting 'De Grijpvogel'

- **Gemeente Ooststellingwerf houdt vast aan standpunt over gemeentewapen en gemeentevlag met fouten**

De Gemeente Ooststellingwerf schreef op 18 mei jl. aan de Stichting de Grijpvogel:

Naar aanleiding van uw brief van 16 februari 2016 betreffende onze reactie op uw brief over gemeentewapen, gemeentevlag en gevelstenen en de daarop volgende mail van 24 april 2016 kunnen wij u het volgende meedelen.

Wij hebben uw brief van 16 februari 2016 aandachtig gelezen. Uw brief geeft geen aanleiding om ons standpunt te wijzigen. Wij houden vast aan het standpunt uit onze brief van 2 februari 2016.

De gemeenteraadsfractie van GroenLinks volgt het standpunt van het college: *GroenLinks is met het college van mening dat het huidige gemeentewapen niet aangepast hoeft te worden. Wij zijn de stichting erkentelijk voor het onderzoek naar het gemeentewapen. GroenLinks accepteert dat de gemeente over een gemeentewapen bezit dat in de loop van de tijd enige verandering heeft ondergaan.*

Overige partijen hebben niet gereageerd. Waarvan akte.

3. GRIFFIOENEN IN WAPENS 'VREEMDE BEESTJES' (?);

In een artikel in de Nieuwe Ooststellingwerfer van 22 juni 2016 toont de heer Hans van Borselen, oud-medewerker van de gemeente Ooststellingwerf, zijn verwondering over volgens hem enkele opvallende kanten van de gemeentewapens van Oost- en Weststellingwerf:

- De griffioen van Ooststellingwerf kijkt naar rechts en dat zou volgens hem niet kloppen; dieren in gemeentewapens zouden immers vrijwel steeds naar links kijken;
- De griffioen van Weststellingwerf draait zijn kop naar achter; wat zou daarvan de reden zijn?

Verder zou de Fryske Rie foar Heraldyk (secretaris Klaas Bekkema?) volgens Van Borselen veronderstellen dat het dier op oude afbeeldingen vóór de 16^e eeuw een wolf zou zijn en geen griffioen (getuige de plaatsnaam Wolvega). De overgrote meerderheid van afgebeelde heraldische griffioenen wordt inderdaad naar links afgebeeld. Met een flinke hoeveelheid voorbeelden kan dat worden geïllustreerd. Dat wil echter niet zeggen dat er ook niet diverse naar rechts kijkende griffioenen kunnen worden aangetroffen, met name in Europa. Hieronder daarvan enkele voorbeelden. Naar rechts kijkend:

Latgale (Letland)

Clausen (Rheinland-Pfalz)

Kella (Thüringen)

Vervolgblad nieuwsbrief Stichting 'De Grijpvogel'

Niederorschel (Thüringen)

Neuhaus am Inn (Zuid Dld)

Rodalben (Rheinland-Pfalz)

Van Borselen beargumenteert zijn opvatting vanuit de stand van afbeeldingen op het wapenschild: 'Een zwaard had je in de rechterhand, het schild in de linker. Stond er een beest in het wapen, dan keek het altijd naar links'.

Kijken we naar oude zegels in de Stellingwerven, dan kunnen we constateren dat het daarop afgebeelde dier ook al in de 14^e eeuw/begin 15^e eeuw naar rechts kijkt:

1350

1400

Hardnekkig lijkt in dit verband de veronderstelling – blijkbaar ook bij een lid van de Fryske Rie foar Heraldyk – dat het vleugelloze dier op de oude zegels een wolf zou zijn, aangezien in de naam Wolvega het woord wolf zit. De snuit van het afgebeelde dier lijkt inderdaad niet direct op een de kop van een adelaar. Er bestaat echter – voor zover bekend – geen aanwijzing voor het besluit om in heraldische wapens e.d. de wolf te vervangen door een griffioen. Die gedachte lijkt ook wat vergezocht. Slechts de toevaligheid van de plaatsnaam Wolvega zou in de richting van een wolf wijzen. Het afbeelden van de griffioen zonder vleugels komt daarentegen veel meer voor, zoals

bijvoorbeeld ook in het wapen van Grijpskerk (zie links). Daarbij was het niet ongebruikelijk voor vorsten/bisschoppen/gezagsdragers om de griffioen (en niet de wolf) in hun wapen op te nemen (als symbool voor de combinatie van wijsheid en moed). Ook de omziende griffioen is geen zeldzaamheid, net als de omziende heraldische leeuw (ook wel 'Lion regardant' genoemd).

Gram (Jutland/Denemarken)

Neckarzimmern (Heidelberg)

Gerlos (Tirol)

Wapen van Bolsward

In de heraldiek duidt 'omziend' op een breuk met het verleden. Wellicht heeft men daarmee het verschil tussen de twee grietenijen Stellingwerf-Oosteinde en Stellingwerf-Westeinde beter willen aangeven. Op een afbeelding uit de 18^e eeuw (1739) op een kaart van Johan Vegelin van Claerbergen zien we beide griffioenen nog tegenover elkaar in spiegelbeeld weergegeven, zoals dat eerder o.a. ook al op kaarten van Schotanus het geval was. Tekeningen van de Hoge Raad van Adel uit 1818 met van elkaar verschillende griffioenen geven inmiddels het onderscheid aan tussen de beide grietenijen; die van Stellingwerf Westeinde met een omziende griffioen. Bij de gemeentewet van 1851 werd de benaming 'grietenij' vervangen door 'gemeente' en 'grietman' door 'burgemeester', zodat in heel Nederland dezelfde naamgeving werd gebruikt. Jhr. Georg Wolfgang Franciscus Lycklama à Nijeholt werd in 1851 aansluitend de eerste burgemeester van Ooststellingwerf. Maar voorafgaand aan 'deze breuk met het verleden' zou er dus nog een andere geweest moeten zijn, die aanleiding was tot het doen 'omzien' van de griffioen in het wapen van Stellingwerf-Westeinde.

4. AFBEELDINGSSTADIA GRIFFIOEN IN DE STELLINGWERVEN

a. Ongevleugeld, geldend voor heel Stellingwarf

- 14^e eeuw

Vervolgblad nieuwsbrief Stichting 'De Grijpvogel'

- 15^e eeuw

- 16^e/17^e eeuw identiek voor de twee Stellingwerven

b. Gevleugeld en de twee in spiegelbeeld

- 17^e eeuw

Vervolgblad nieuwsbrief Stichting 'De Grijpvogel'

- 18^e eeuw

Bij de onderste twee afbeeldingen verschijnt de zogenaamde grietenijkroon met twee maal drie parels.

c. De verschillen worden groter

De grasgrond links; de sterren, zespuntig goud links en vijfpuntig zilver rechts en de griffioen van Weststellingwerf wordt 'omziend'.

- 19^e eeuw (tekeningen 1818 Hoge Raad van Adel)

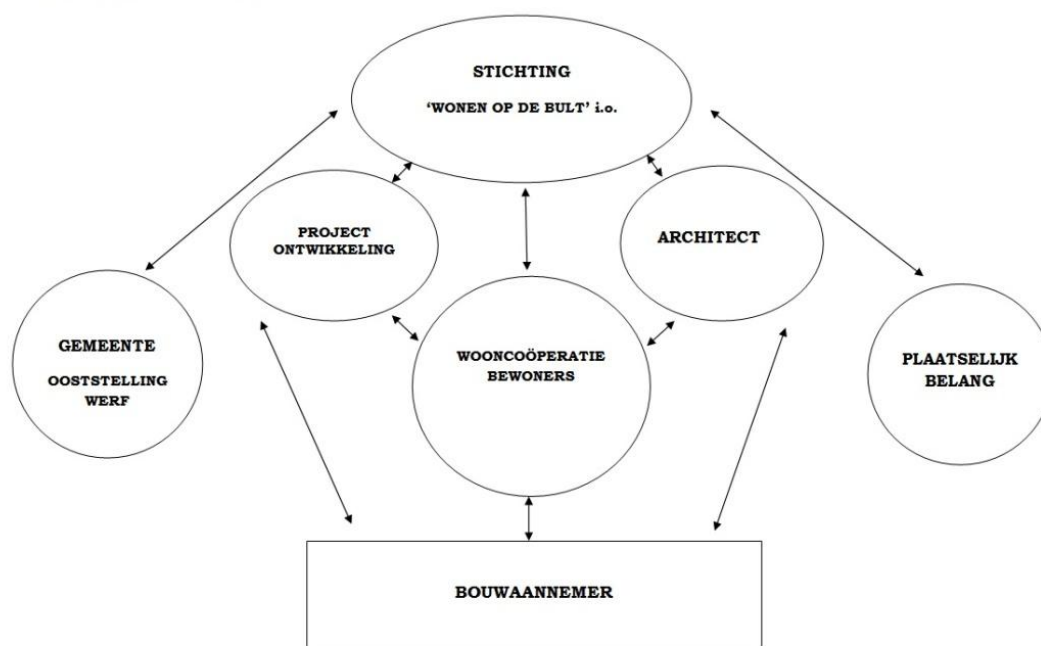

5. VOORTGANG PROJECT 'WONEN OP DE BULT' IN OLDEBERKOOP

Per brief d.d. 10 mei 2016 verzoekt de gemeente de Stichting de Grijpvogel om een nadere onderbouwing wat betreft financiering en marktvrage voor het project 'Wonen op de Bult' in Oldeberkoop. Het doel hiervan is dat de gemeente inzicht wil hebben in de haalbaarheid van alle aspecten van het plan. Op basis van volledigheid wil zij een keuze kunnen maken. Afhankelijk van het aangeleverde aanvullingen zult u de vervolgstappen bepalen. In de loop van de maand juli 2016 zal de onderbouwing worden ingediend.

ORGANISATIE- EN OVERLEGMODEL PROJECT 'WONEN OP DE BULT'
Stichting De Grijpvogel/13 september 2104'

6. HET PUBLIEKE KUNSTWERK 'Tegeltableau' in Oldeberkoop van Gerrit Spijker (1970); onderstaande tekst is ontleend aan het boek 'Kunstwerken aan de weg' van Karst Berkenbosch uit het jaar 2007.

Gerrit Spijker (Mildam, 1937) was van 1961 tot 1970 leerkracht aan de lagere school van Oldeberkoop. Na het behalen van zijn acte MO-handvaardigheid was hij twintig jaar lang leerkracht aan een mavo in Groningen. In 1990 werd hij zelfstandig keramist-pottenbakker in een eigen atelier in Zuidlaren. Spijker maakt naast gebruikskeramiek ook reliëfs en vrije vormen. In Heerenveen hangt zelfs een abstract metaalreliëf van zijn hand.

Op 2 september 1970 werd bij de opening van de nieuwe Kleuterschool

't Strobbenussien' in Oldeberkoop (op de plaats van de tennisvelden) dit tegeltableau onthuld van Gerrit Spijker. In 1985 werden de kleuterschool en de lagere school samengevoegd, waarna het tegeltableau zijn huidige plaats kreeg. Spijker noemt de tegels die in het beton gezet zijn tastobjecten. De kleuters konden de figuren niet alleen maar

zien maar ook voelen.

Vervolgblad nieuwsbrief Stichting 'De Grijpvogel'

Zo zijn er in het kunstwerk een vogel, een kat, een vis, een vlinder en een konijn te zien. Spijker zegt zelf: 'Het zijn herkenbare vormen waarbij de kleuters met hun handjes de contouren kunnen aftasten'. Hieruit spreekt de onderwijzer in de kunstenaar of misschien beter de kunstenaar in de onderwijzer. Zien en horen zijn in het onderwijs niet alleen zaligmakend. Met dit beeld doet Spijker in feite ook een beroep op de leerkrachten om de tastzin bij de kinderen te ontwikkelen. Het betonnen omhulsel is gegoten door de plaatselijke aannemer Ibele de Boer.

Naast keramiekwerk maakt Spijker ook metalen beeldjes van vooral vogels en houdt hij zich bezig met fotografie. Aardig is nog te vermelden dat op zijn website melding wordt gemaakt van 'schikken'. Dit is een vorm van bloemsierkunst waarbij niet alleen de bloemen, maar ook de voorwerpen op een kunstzinnige manier zijn 'geschikt'. Dat gebeurt door zijn vrouw Aly. Op zijn website zijn vele voorbeelden van zijn werk te vinden.

Zie www.spijker-keramiek.nl

Stichting De Grijpvogel/juni 2016